

genere suo est peccatum gravissimum, esto mentiri homini non ita grave censeatur. Quam differentiam satis profecto insinuavit Petrus, dicens: *Non es mentitus hominibus, sed Deo.* Et ratio est clara, quia mentiri Deo, contra reverentiam illi debitam est, imo quemdam ejus contemptum includit, unde in re gravi peccatum mortale est, atque adeo ex genere suo est tale. Neque instantia de illo, qui flete vovet, est accommodata, quia ille, qui sic mentitur, non Deo, sed hominibus mentitur; imo ideo sic fingit coram hominibus, ne Deo ipsi mentiri cogatur, ut infra libro quinto latius explicabo. In tertio argu-mento petitur difficultas de acceptatione voti, quae in sequenti capite commodius tractabitur.

CAPUT II.

UTRUM IN VOTI OBLIGATIONE DEI ACCEPTATIO INTERCEDAT?

1. *Aliorū opinatio in hac materia.* — *Excluditur prædicta sententia.* — Aliqui existimant hujusmodi acceptationem neque necessariam esse, neque possibilem. Non quidem necessariam, quia votum non est pactum cum Deo, sed pura pollicitatio; nec vero esse possibilem, quia acceptatio dicit motum animi, qui in Deum cadere non potest, quia Deus non est capax accidentis seu mutationis. Ita docuit ex Ripa, et Jacobo Nigro, Barbosa, in Rubri., ff. Solut. matrimon., in 2 p., n. 93, et in L. 1, p. 3, n. 18. Quod si objiciatur, quia sequitur votum non inducere obligationem, quia sola pollicitatio non acceptata non obligat, L. 1 et 3, ff. de Pollicitat., respondet hoc esse singulare in voto, ut obliget efficaciter, juxta L. 2, eod., licet sit tantum pollicitatio, ut appellatur in c. *Scimus*, 12, q. 1, ubi Glossa notat, ex nuda pollicitatione, quae fit Deo, oriri obligationem, et sequitur *Præposit.* ibi.

2. *Oculiditur effugium.* — Sed hæc sententia falsa est, nam acceptatio Dei in voto possibilis est et necessaria. Primum constat refutando contrarium fundamentum, quod sine dubio theologicum non est. Nam acceptatio non est aliter motus animi, quam intellectio, visio, complacentia et amor; certum est autem Deum intelligere et videre nostros actus, cum fiunt, et complacere in illis, si boni sint, sine acciden-te, aut mutatione sui; eodem ergo modo potest acceptare. Imo acceptare nihil aliud est quam complacere in tali actu, et velle illum

et de illo gaudere. Unde nihil est frequentius in ore Theologorum, quam Deum acceptare hominum merita, et hæc manere semper in acceptatione divina. Imo in Scriptura etiam frequentissimum est, aliud esse acceptum vel non acceptum, acceptabile vel non acceptabile Deo. Unde Psalm. 50 dicitur: *Tunc acceptabis sacrificium justitiae.* Cur ergo non acceptabit sacrificium voti? Tandem argumentor ad hominem; quia si votum non posset acceptari a Deo, etiam traditio vel donatio non posset acceptari, quia etiam requirit motum animi; consequens autem est falsum, et contra eosdem auctores. Dicunt tamen Deum acceptare posse per hominem, non tamen per seipsum, et ita priori modo acceptare interdum donationem, seu traditionem illi factam. Sed contra: nam unus homo non acceptat nomine alterius, nisi interveniente consensu principalis; ergo ut homo acceptet nomine Dei, necessarius est consensus Dei; at vero ille consensus est quidam animi motus; ergo juxta illorum argumentationem non potest cadere in Deum. Vel si ille potest cadere in Deum sine novo accidente, vel mutatione ulla, etiam poterit cadere immediatus consensus in promissionem sibi factam sine mutatione. Itaque non potest dubitari de possibilitate. Cur autem Deus non acceptet immediate per seipsum donationes, seu traditiones que illi fiunt, infra tractando de voto solemnii a nobis explicabitur.

3. *Ostenditur acceptationem esse in voto necessariam.* — Secundum autem, scilicet, acceptationem esse in voto necessariam, probatur, quia de ratione promissionis, enicunque fiat, est, ut includat conditionem, si res promissa promissario placuerit; nam si displiceat, non tenet promissio, et hac ratione omnis promissio, etiam jurata, desinit obligare ad arbitrium promissarii, quia ratione conditionis inclusæ pendet a voluntate ejus, ut supra materia de juramento saepe dictum est. Ergo etiam votum, quatenus promissio est, hanc includit conditionem; ergo ut votum obliget, necessaria est acceptatio ex parte Dei. Probatur consequentia, quia promissio conditionata non obligat, quamdiu conditio non est impleta, et ideo pollicitatio facta homini absenti non obligat, saltem quoad rem promissam, donec alter sciatur et acceptetur; ita ergo non obligabit pollicitatio ad Deum, si Deus illam non acceptet. Et quamvis vera es-set opinio dicentium, pollicitationem, homini absenti factam, obligare saltem ad non retrocedendum, donec alteri notificetur, et ille possit

consentire, vel dissentire, hoc non habebit locum in Deo, quia ille non est absens, sed statim agnoscit nostra vota; unde si statim non acceptat, nec spectanda est revelatio acceptationis. Necesse est ergo dicere, Deum acceptare votum, quoties tale est ut obligare possit. De qua acceptatione satis nobis constat per Scripturas; tum quia ipse revelavit se velle ut talia vota impleantur, illa enim voluntas est acceptatio voti; tum etiam quia vota obligantia semper sunt de meliori bono, et de consiliis, et ipsa etiam vota sunt in consilio; scimus autem ex fide, opera consili accepta esse Deo, et ita votum acceptari a Deo. Et hanc doctrinam supponunt omnes Theologi. Imo D. Thomas, quæst. 88, art. 2, ait: *Vana esset promissio, si aliquis alicui promitteret id quod ei non esset acceptum,* et loquitur de promissione, ut votum includit; nam inde infert, necessarium esse, ut voti materia sit Deo accepta.

4. *Non esse pollicitationem puram votum Deo factum.* — Ex quibus infero, votum, ut fit Deo, non esse pollicitationem puram, qualis definitur in l. 3, ff. de Pollicit., quod sit *offerentis solius promissum*, sed esse per modum pacti cum Deo; nam includit consensus ejus, et acceptationem, et ita consummatur ratio pacti, supposita voluntate voventis: *Nam pactum est duorum consensus et conventio*, ut dicitur in eadem l. 3, et in l. 4, ff. de Pactis. Ubi Fortun. id explicat in votis, n. 12, et attigit breviter Panor., in cap. *Ex parte*, de Censib., Not. 1, dicens, votum fieri Deo, quia ubique præsens est, et intelligitur illud recipere, et ideo efficaciter obligare. Sentit ergo in voto intercedere pactum cum Deo. Imo addere possumus esse pactum non omnino nudum, sed vestitum auctoritate divina, et ideo merito non solum petere obligationem, sed etiam dare actionem, ut possit per Ecclesiam quis cogi ad votum implendum. Si enim promissio humana jurata vestita dicitur, et non nuda, et ideo actionem dare, magis id dici poterit de voto, quod fortius vineulum est, et eminenter continet promissionem hominis, et divinam auctoritatem et acceptationem. Propter quod loquens de voto dixit Ambrosius, lib. 9 in Luc., circa cap. 20: *Major est contractus fidei, quam pecuniae.*

5. *Explicatur cap. Scimus.* — Neque contra hoc obstat cap. *Scimus*, 12, q. 1, ubi votum pollicitatio vocatur; responderi enim potest, ibi esse sermonem de voto reali, quo fideles, volentes vitam communem agere, vovebant sua bona ecclesiis; hoc autem votum, licet

respectu Dei sit pactum, respectu Ecclesiæ est pollicitatio, et idem est de voto dandi pauperi eleemosynam. Et hanc interpretationem indicavit Panorm. supra; infert enim inde, ex simplici pollicitatione facta Ecclesiæ posse aliquem compelli ad executionem, quia est votum: et ad hoc allegat dictum c. *Scimus*, cum Gloss. At vero in illo textu satis explicatur pollicitationem illam Deo fieri; nam statim subdit: *Quod Domino est pollicitus, fideliter custodiat.* Quare dico non esse vim faciendam in verbo pollicitandi vel pollicitationis; nam saepe confunduntur cum verbo promittendi et promissionis, et in rigore latino idem significant. Et in communi usu saepe dicitur nuda promissio vel pollicitatio, etiamsi acceptata sit, et ita existimo sumi in illo textu pro promissione, nec esse aliquod mysterium in vocabulo. Nec denique contra necessitatem acceptationis obstat tertia objectio supra facta, quia veritas promissionis est conditionata, si promissario placuerit promissum, et ideo, ut impleri debeat, conditionis implementum, atque adeo acceptatio necessaria est. Quomodo autem, illa posita, speciale jus Deo acquiratur, jam explicatum est.

CAPUT III.

QUAM GRAVIS SIT OBLIGATIO VOTI.

1. *Voti obligationem gravem esse ostenditur.* — Primo certum est, hanc voti obligationem ex suogenere gravem esse. Probatur, quia hæc obligatio nascitur ex illo præcepto divino ac naturali: *Redde Domino vota tua;* hoc autem præceptum gravissimum est ex suo genere. Tum quia pertinet ad primum vel secundum præceptum primæ Tabulæ, ut infra dicemus; tum etiam quia pertinet ad gravem virtutem, ut est religio, et de se habet gravem materiam, ut est divinus honor, et fidelitas illi debita. Denique illa obligatio gravis dicitur, in cuius transgressione divina charitas violatur et peccatum mortale committitur; sed ita fit in transgressione voti; ergo. Minor probabitur late libro sequenti, c. 2, nam gravitas obligationis et gravitas transgressionis quasi correlative se habent, et ibi utramque ex professo confirmabimus.

2. *Unde colligatur gravitas obligationis in voto.* — Secundo certum est, ex natura rei loquendo, tunc maxime hanc obligationem esse gravem, quando est de actu seu materia gravi. Hoc constat ex generali regula legum; tunc

enim graviter obligant in re ipsa, et in particulari, quando simpliciter feruntur circa materiam gravem; et similiter peccatum, quod est mortale ex genere, tunc in re seu in individuo tale est, quando versatur circa materiam gravem. Idem ergo est cum proportione in hac voti obligatione, et idem dicemus postea de voti transgressione. Hic vero statim occurrebat interrogandum, an haec obligatio sit gravis in omni materia, sive totali, sive partiali, cuiuscumque qualitatis sit, vel quomodo discernenda sit ejus gravitas ex parte materiali; sed haec tractabuntur commodius in sequenti libro, ubi videbimus, an transgressio voti in levi materia peccatum mortale sit. Hic ergo solum per alias comparationes inquire potest, quam gravis sit haec voti obligatio. Una est, an sit major quam obligatio iuramenti, sed tractata est in tract. 5, lib. 2, c. 3.

3. An voti obligatio sit major quam praecepti dicini aut humani.—Aliorum hac de re sententia pro negativa parte. — Alia ergo comparatio est voti ad legem, an, scilicet, obligatio voti major sit, quam obligatio praecepti divini, vel humani. Et ut possit comparatio procedere, debet fieri circa eamdem materiam, et per se loquendo ex vi talium vinculorum. Nam si comparatio fiat absolute, vel in diversis materiis, nihil certum responderi potest; quia obligatio credendi res fidei, vel amandi Deum super omnia, major est quam obligatio servandi votum castitatis; et e converso votum castitatis magis obligat quam praeceptum jejunandi, verbi gratia, vel quid simile. Debet ergo comparatio fieri in eadem materia, ut verbi gratia, inter votum jejunandi, et praeceptum Ecclesiasticum de eodem actu, quod illorum magis obliget; idem de praecepto naturali, et voto dandi eleemosynam. Quam comparisonem attigit Gerson, 3 part., tract. de Statu perfect., Alphab. 67, littera S. Et prefert obligationem praecepti, praesertim divini. Idem tenet Augustinus, in Moralibus, c. 9, et fine, ubi dicit obligationem divini praecepti, atque etiam ecclesiastici, superare obligationem voti, cuius nullam rationem adducit, sed supponit deteriorem esse transgressionem praecepti quam voti, in quo est eadem difficultas, et eadem ratio desideratur. Ratio ergo esse potest, quia circa eamdem materiam magis videtur obligare major potestas et superior voluntas; sed praeceptum est a voluntate superiorum votum a propria; ergo magis obligat praeceptum.

*4. Idem sentit Soto, lib. 7 de Just., quæst. secunda, artic. 4, in corp., ubi a legis obligatione ad obligationem voti argumentatur, quod sieut prior non est gravis in materia levi, ita nec posterior. Et ut hanc consequentiam probet, adjungit: *Cum votum sit quædam privata lex, non aliter obligare posse, quam si lex esset ab Ecclesia vel a Deo ipso posita. Imo urgentior videtur legis necessitas, quam voti.* Idem sentit Cordub., in Sum., q. 188, qui solum negative loquitur, dicens, votum non plus obligare, quam obliget lex a Deo vel Ecclesia in eadem materia posita. Eamdem vero quætionem obiter attingens Alberic., tract. de Statutis, lib. 2, q. 198, n. 9, absolute dicit, votum magis esse obligatorium, quam superioris statutum. Argumento (inquit) c. *Quia bona*, 17, q. 4, et quia quæcumque possunt præcipi secundum naturam possunt voveri, et non e contra; sicut dixit Ambrosius, in exhortatione ad Virg., integratem virginum rem esse magis consilii quam præcepti, c. *Integritas*, 32, q. 4.*

5. Excluditur prima sententia universaliter sumpta. — Prior vero sententia non videtur posse universaliter defendi, nec habere firmum fundamentum. Primum patet, quia sæpe lex naturalis obligat circa materiam aliquam tantum sub veniali, et votum circa eamdem obligabit sub mortali, ut Soto eodem loco fatetur. Ut, verbi gratia, ludere decem aureos in tali persona ex vi legis naturalis potest esse tantum veniale peccatum, et tamen si votum fiat non ludendi in tanta quantitate, obligabit sub mortali, extra omnem controversiam. Et similia exempla erunt facilia. Igitur potest votum inducere obligationem sub mortali, ubi lex naturalis solum sub veniali illam imponebat. Ergo eadem ratione, licet lex naturalis in aliqua materia imponat obligationem sub mortali, poterit votum maior poterit; est enim eadem ratio. Quod si hoc invenimus in lege naturali, eadem ratione inveniri poterit in lege positiva, tam divina quam humana. Ratio autem a priori reddi potest, quia obligatio legis tam naturalis, quam positivæ, est accommodata materiae, et ideo sæpe pertinet ad inferiorem virtutem, ut temperantiae, verbi gratia; votum autem adit obligationem altioris rationis, nimirum religionis, quæ ex suo genere major est, quam obligatio inferioris virtutis. Et hac ratione, si quis habeat votum jejunandi in vigilia Assumptionis, verbi gratia, si non jejunet, cum duo peccata committat, gravius videtur pec-

care contra votum quam contra præceptum, quia prius peccatum est contra religionem, et contra fidelitatem debitam Deo formaliter ac specificie; posterius autem peccatum est contra temperantiam formaliter, contra obedientiam autem est tantum materialiter et generice, quod etiam habet peccatum contra votum.

6. Unde etiam deficere videtur fundatum prioris sententiae; nam, licet votum dicitur lex, est per quamdam imitationem, non per proprietatem et veritatem, quia obligatio voti, licet ab ipso originem habeat tanquam a constitutente (ut sic dicam) proximam materiam naturalis præcepti, proxime tamen obligatio in conscientia est a lege divina, et naturali, præcipiente solvere Deo promissa, quod etiam præcipit Ecclesia; ergo simpliciter potest esse major. Nam quod illud præceptum servandi vota tale sit, ut non applicetur nec obliget, nisi interveniente prius voluntate hominis volentis vovere, hoc non obstat, quia posita illa promissione hominis, obligatio illius præcepti sit major quam alia, quæ homini imponitur sine prævia aliqua voluntate ejus, quia, posita illa voluntate hominis, et facta tali mutatione in materia, potest illa esse capax melioris obligationis. Ut ego non teneor alteri ex justitia dare eleemosynam, et possum teneri ex præcepto misericordia, et tamen si promisi ex vero pacto, teneor ex justitia, quæ major est quam misericordia, etiamsi ad illam voluntas libera promittendi supponatur. Et si addatur juramentum, erit major obligatio, licet juramentum etiam voluntarium sit; ergo idem esse poterit in voto.

7. Neque etiam probatur regula generalis opposita primæ sententiae. — Propter hæc ergo non censeo posse illam regulam generalem assignari, ut circa eamdem materiam plus obliget præceptum Ecclesiæ, vel etiam Dei, quam votum. Et ob eamdem causam non solo ut illa argumentandi ratione a lege ad votum, quasi supponendo non esse majorem obligationem voti quam legis, quia revera non semper ita est, et ita argumentatio non potest esse solida et formalis. Addo vero, nec etiam contrariam regulam posse esse generalē, ut magis obliget votum circa eamdem materiam, quam præceptum; nam, licet quis voeat non apostatare a fide, vel non sacrificare idolo, magis obligat ipsum præceptum fidei, vel latriæ soli Deo debitæ, ad non receendum a fide, vel non colenda idola, quam votum, quia est obligatio altioris virtutis, vel

rationis. Neque etiamsi comparatio fiat cum lege humana, vel cum statuto, appareat sufficiens ratio, ut generalem sententiam profaramus, magis obligare votum quam statutum, cum major sit obedientia quam victima, et per statutum potest aliquando præcipi actus sub ratione virtutis æqualis, et cum majori potestate. Nec motiva Alberici sunt alicuius momenti. Nam cap. *Qui bona*, nihil de præsenti comparatione continet, sed solum de constantia in bonis propositis habenda, et de voti obligatione. Quod vero omnis materia præcepti sit etiam materia voti, et non e contrario, solum probat obligationem voti extensive esse majorem, id est, ad plura extendi, quod ex eo provenit, quod magis voluntarie suscipitur, non ex eo quod intensive major sit.

8. Quando est major obligatio præcepti, quam voti. — Igitur distinctione opus est, quæ ex honestate actus præcepti sumenda videtur; nam si actus secundum se, et præceptum, quod de illo datur, sit altioris virtutis et honestatis quam votum, tunc major erit obligatio præcepti ex suo genere quam voti, et ita præcepta fidei, spei et charitatis ex suo genere magis obligant, quam vota de eisdem actibus, quando, videlicet, simul cadunt in eundem actum; nam votum fieri potest etiam de actibus non præceptis talium virtutum, et tunc nulla est comparatio respectu ejusdem actus; potest tamen esse inter diversos actus, ut, verbi gratia, inter actum amoris Dei, qui hic et tunc cadit sub præceptum charitatis, et similem actum amoris non præceptum, neque debitum, nisi ratione voti. Nam tunc priorem omissionem censeo esse graviorem, et consequenter etiam obligationem, quia est de eadem materia, et sub altiori ratione; altior enim est ratio et necessitas, quæ ex ipsamet charitate nascitur, quam quæ oritur ex voto. Et idem dico de fide et spe.

9. Quando est major obligatio voti quam præcepti. — At vero si materia voti sit inferioris rationis, et consequenter præceptum pertineat ad virtutem aliquam inferiorem religionis, ut ad temperantiam, misericordiam, etc., existimo per se et ex suo genere esse majorem obligationem voti, quam sit obligatio præcepti positivi, vel naturalis. Nam illa accommodatur tali materiae, et manet sub inferiori virtute. Ut in actu temperantiae major est obligatio, quæ nascitur ex respectu ad honorem Deo debitum, quam quæ nascitur ex respectu ad mediocritatem temperantiae, et sic

de aliis. Et hoc mihi probant rationes factae. Solum in hoc adverto interdum preferri obligacionem justitiae obligationi voti, non quia major sit, sed quia materia obnoxia obligationi justitiae sit incapax obligationis voti sibi repugnantis, quia Deus non vult sibi offerri de alienis bonis, nec vult colicum injuria proximi. Supposita autem debita materia voti, ejusque obligatione, major sine dubio est ex suo genere quam obligatio justitiae, propter rationem factam, et quia praecpta justitiae saepe non obligant, nisi precedente aliquo consensu voluntatis humanae, in quo quamdam habent convenientiam cum obligatione voti, et in reliquis sunt inferiora; ut si quis promisit dotem virginis pauperi cum obligatione justitiae, et vovit Deo promissum illud implere, magis ex voto, quam ex promissione humana obligatur.

10. *Quanam sit major obligatio, voti an praecetti, quando sunt in eadem virtute religionis.* — Denique saepe contingit ut materia voti secundum se spectet ad virtutem religionis, et cadat sub praecceptum ejus, ut patet in voto audiendi Missam in die festo, vel communicandi in Paschate. Et tunc regulariter fortasse major est obligatio praecetti. Tamen etiam tunc censeo esse expendendam materiae gravitatem: nam in illo ordine quedam sunt praecpta gravissima, ut suscipiendo baptismum et eucharistiam, et similia: et de his censeo gravius obligare quam vota de iisdem actibus; alia vero sunt praecpta religionis, quae non continent tam gravem Deiculum et honorem, sicut in servanda Deo fidelitate invenitur, et in his esse poterit major obligatio voti quam praecetti. Ut in praecerto attente orandi, magis obligabit votum, si de recitando sit factum, quam naturale praecptum religionis; nam si quis orans ex voto non attendat, peccabit mortali in aliqua materia in qua ex vi naturalis praecerti recitare sine attentione esset tantum veniale peccatum. Interdum vero censeo esse incertum excessum; ut in onore recitandi officium canonicum ex voto, vel ex praecerto religionis, aut justitiae, ut in beneficiato, non est facile discernere quae obligatio sit major; licet extensive constet augeri obligationem, quando plures ex his titulis conjunguntur, et in obligatione restituendi obligationem justitiae superare. Sed de hac comparatione haec vindicent sufficere.

CAPUT IV.

UTRUM OBLIGATIO VOTI EX INTENTIONE VOVENTIS POSSIT NON ESSE PROPORTIONATA MATERIA EJUSDEM VOTI?

1. In hoc puncto duæ possunt fieri comparationes: prima ac præcipua est, utrum votum in materia gravi possit leviter seu sub veniali obligare, quia vovens non vult amplius obligari; secunda est, an e converso possit vovens efficaciter se obligare graviter, seu sub mortali, in materia levi, quæ de se ad talem obligationem non sufficeret. Hic de priori punto præcipue tractamus; in fine vero aliquid de secundo attingemus.

2. *An votum in materia gravi possit tantum sub veniali obligare?* — Prima sententia. — In prima ergo parte duæ sunt opiniones. Prima dicit esse hoc in voventis potestate; nam, licet quis votum faciat de servanda castitate, si faciat cum hac limitatione, quod non intendit se obligare nisi sub veniali culpa, votum non gravius obligabit. Pro hac sententia referri possunt omnes, qui de lege ita sentiunt, nam de lege ad votum optimum sumunt argumentum; ita vero de lege sentiunt Castro, lib. I de Leg. pœn., c. 5, docum. 4; et Navar., in Manu., c. 23, num. 49, et alii. In terminis vero de voto id tradit Sanc., lib. I de Spons., disp. 9, dub. 4, n. 6, et satis indicat non invenisse alios auctores, quia solum inducit Henr., eo quod lib. I de Pœnit., c. 21, n. 5, dixerit posse fieri votum non obligans ad culpam, sed ad solam pœnam, ex intentione voventis. Ex quo potest prima ratio confici, nam si vovens intendat non se obligare ad culpam, sed ad solam pœnam, id efficaciter facit; ergo si intendat se obligare ad veniale culpam, et non ad mortalem, id faciet efficacius, quia filius videtur minuere culpam, quam omnino auferre, et commutare in pœnam. Secundo, legislator potest imperare in materia gravi, obligando tantum sub veniali pro suo arbitrio et intentione; sed votum est quedam lex privata; ergo idem poterit facere vovens, dum sibi talem legem imponit. Tertio, licet obligatio sit de essentia voti, vel inseparabilis ab illo, tamen obligatio sub mortali non est de essentia, neque est cur sit omnino inseparabilis; ergo per intentionem voventis poterit minui illa obligatio.

3. *Secunda sententia.* — Secunda opinio est, si materia voti est capax obligationis sub mor-

CAP. IV. UTRUM OBLIGATIO VOTI EX SOLA INTENTIONE VOVENTIS, ETC.

929

tali, non esse in potestate voventis verum votum emittere, et sua intentione illud limitare, ut ad veniale obliget, et non ad mortale. Ita sentit Soto, lib. 7 de Just., q. 2, a. 1, in corporis fine, sic enim ait: *Non est in voventis arbitrio situm, sub reatu se mortali aut veniali obligare, sed culpe qualitas ex quantitate et necessitate objecti perpendenda est.* Idem sentit Cordub., in Summ. Hispana, quest. 188, in puncto 1. Clarius loquitur Vasquez, 1. 2, disp. 158, c. 4, num. 34, ubi hoc late docet de lege, et inde infert idem de juramento et voto. Ratio hujus sententiae videtur esse, quia licet in voluntate voventis sit promittere vel non promittere talam rem, tamen facta promissione, non est in potestate illius obligatio, nec nascitur proprie ex ipsis voluntate, sed ex illa lege divina ac naturali: *Redde Domino vota tua.* Sed illa lex obligat graviter ex genere suo; ergo in materia gravi necessario obligat graviter, et sub mortali; unde sicut non est in potestate voventis, stante voto, limitare legem illam, ita non est in ejus facultate facere ut illa obligatio non sit sub mortali. Unde argumentor secundo: quia vel votum, factum cum illa intentione, est verum votum, vel non. Si est verum votum, regulandum est quoad obligationem per illam legem divinam, et non per aliam intentionem voventis; si autem non est verum votum, nullam inducet obligationem, sed erit alius actus imperfectus, et extra questionem quam tractamus.

4. Tertio: non est in potestate jurantis promissionem gravem velle jurare, et non graviter obligari, etiamsi velit; ergo nec est in potestate voventis quippiam simile, servata proportione. Quarto, non est in potestate voventis nolle obligari, ut in superioribus ostensum est; ergo neque est in ejus potestate minus obligari, quam votum natura sua postulet. Patet consequentia, quia sicut obligatio est intrinseca voto, ita talis ac tanta obligatio tali a tanto voto. Confirmatur, quia si vovens simpliciter velit promittere Deo talem rem gravem, nullam faciendo reflexionem, nec formalem intentionem de obligatione ad veniale vel ad mortale, manet obligatus ad mortale, secundum omnes; ergo signum est talem obligationem in tali gradu, sequi ex tali promissione ex ipsa divina lege et naturali; ergo non potest per hominem diminui. Quinto, quia alias esset in potestate hominis facere votum castitatis, et solum obligari ad veniale; imo et facere votum solemne cum intentione se obligandi tantum ad veniale, et contrahere

sponsalia cum simili intentione, et sic de aliis contractibus, etiam de ipso matrimonio, et in omnibus solum obligari ad veniale; haec autem omnia sunt plane absurdia, et contra Ecclesiæ intentionem; ergo.

5. *Prima assertio:* qui vovet, et non habet intentionem se obligandi ad peccatum mortale, non manet ita obligatus. — *Evasio.* — Ut declararem quid in hac re sentiam, dico primo: si quis, cum vovet, habet intentionem non se obligandi sub peccato mortali, non ita obligatur. In hoc sentio cum priori sententia. Et idem sentio de praecerto dato a superiore cum eadem intentione in quacumque materia, ut in materia de Legibus dicam, et argumentum inde factum videtur esse efficax. Posset tamen responderi, non esse omnino eamdem rationem, quia magis divina ac naturalis est obligatio voti, quam legis humanæ, quia in lege humana obligatio in conscientia immediate est ab illa, et a voluntate superioris, quæ est immediata ratio obligationis; quia obligatio legis humanæ positiva est, non naturalis, nisi remote et in radice; at vero obligatio voti, licet supponat voluntatem hominis, nihilominus, quatenus est obligatio in conscientia, immediate est ab ipso jure divino, quia homo non habet jurisdictionem in se ipsum, sicut Praelatus habet in subditum; sed habet homo potestatem quasi donandi, vel res aut actiones suas; promissio enim est quedam veluti inchoata donatio. Nam, ut dixit D. Thomas, d. q. 88, art. 5 ad 2: *Qui promittit, in quantum se obligat ad dandum, jam quedammodo dat.* Supposita vero promissione, quæ est quid facti, ut sic dicam, jus ipsum naturale obligat in conscientia ad votum implendum, et ideo minus videtur posse hanc obligationem per voluntatem voventis limitari. Sed nihilominus quoad negationem illam non se obligandi ad mortale, videtur esse eadem ratio. Primo, quia obligatio voti saltem in hoc convenit cum obligatione legis humanæ, quod utraque introducitur per voluntatem hominis; ergo tam impossibile est in voto quam in lege, ut obliget contra intentionem voventis; ergo si vovens intendit non se obligare ad mortale, obligari non potest per votum. Unde, licet in voto distingui possit quasi obligatio facti ex parte voluntatis propriæ, et obligatio juris ex naturali lege, nihilominus haec posterior supponit primam; ergo si homo de facto non vult ita graviter obligari, non potest jus naturale per seipsum immediate illum obligare. Denique hic etiam